

A mű használatát a források jegyzéke, a címjegyzék, az időrendi jegyzék, a könyvnyomtató- és könyvkiadói jegyzék, végül a nyomdai helyek jegyzéke könnyűvé és világossá teszik. KELENYI B. OTTÓ.

Karadja, Constantin I.: *Despre edițiile din 1488 ale cronicei lui Johannes de Thurocz*. (Thúróczi János krónikájának 1488. évi kiadásairól.) București, 1934. Academia Română, Memoriile Secțiunii Istorice, Seria III, Tomul XVI., mem. 3. 8°. 9 lap + VIII. tábla.

Szerző a THÚRÓCZI-krónika brünni és augsburgi két kiadása (1488) fametszeteinek román vonatkozásaival foglalkozik. Feltételezi, hogy már a krónika kéziratának voltak illusztrációi, mert a két kiadás képanyaga részben közös alapra vezethető vissza. A magyar királyok képei (trónszékben ülő alakok) a Képes Krónika miniatúráira emlékeztetnek, s ugyancsak közös előképe van a tatárok bejövetelét ábrázoló metszeteknek is. (Említi azt is, hogy az augsburgi kiadásnak ezt az illusztrációját használta fel, csekély változtatással, egy német *Neue Zeitung* is 1556-ban címképnek. Ez utóbbit közölte HORVÁTH MAGDA: *A török veszedelem a német közvéleményben*, Budapest, 1937. 10. lap.) A RATDOLT-féle augsburgi kiadásnak számos képe van azonban, melyek a brünniben nincsenek meg. Ilyen többek közt SZENT LÁSZLÓ életéből az a jelenet, mikor megszabadítja a kún vitéz által elrabolt leányt s ilyen az a négy csatakép is, amelyekkel a szerző részletesebben foglalkozik, mert román vonatkozásokat vél rajtuk felfedezni. Különösen az egyiken (b₃ levél b oldal) előforduló ábrázolások vonatkoznak — szerinte félreérthetetlenül — MÁTYÁS királynak a moldvai vajda ellen viselt hadjáratára. A metszet két gyalogsapat összeütközését jeleníti meg, baloldalon a magyar címeres zászló alatt lándzsás, bárdos, talpig páncélba öltözött vitézek harcolnak a kép jobboldalán csoportosuló könnyű fegyverzetű, moldvai ökörfejes zászlót vivő katonák ellen. A címerkép valóban moldvai csapatra utal s a fegyverzet részletesebb vizsgálata még jobban megerősíti ezt a feltevést. Rövid derékpáncél, görbe kard, kis pajzs, magas, lengyeles kalap: ez a felszerelés teljesen megfelel annak a képnek, amelyet VERANCSICS ANTAL fest az egykorú moldvai katonaságról. A metszeten ábrázolt csatajelenet keltezését megkönnyíti a magyar vitézek fegyverzete; német típusú, Schallernek vagy saladenek nevezett sisakjuk az 1460-as években kezdett elterjedni Közép-Európában (I. F. W. BOEHMEIM: *Handbuch der Waffenkunde*, Leipzig, 1890. 39 lap.) Ezek szerint nagyon valószínű, hogy MÁTYÁS király 1467. évi moldvai hadjáratának egyik mozzanatára vonatkozik az ábrázolás. KARADJA idetartozónak állít egy másik képet is, amelyiken nincs ugyan címeres zászló, azonban

a fegyverzet (prémes kucsma, kis pajzs, görbe kard, páncéltalan ing) és az apró lovak szintén a moldvai román katonai viseletre vallanak. Emellett szólna az is, hogy a két metszet eredetije egy mester kezétől származó két rajz lehetett. Ezeket a rajzokat, KARADJA szerint, a könyv kiadója, THEOBALD FEGER küldte volna Augsburgba Magyarországról, ahol valaki olyan rajzolhatta, aki szemtanuja volt a moldvai hadjáratnak, vagy legalább is jól ismerte az ottani viszonyokat. Ellenvetésül fel lehetne hozni azt, hogy a középkori román katonai viseletre vonatkozólag csak írott forrásaink vannak, tehát nem áll teljesen megbízható anyag rendelkezésünkre, meg azt, hogy a két kép többször előfordul a krónika lapjain, de egyszer sem románokról szóló fejezetek mellett. Az utóbbi kifogást tárgyalanná teszi a románokról szóló szövegrészek vizsgálata, amelyek mellett fordulnak ugyan elő metszetek, viszont ezek nem román tárgyúak, hanem kifejezetten nyugati viseletű ellenfelek küzdelmét mutatják be. Ilyen a másik két, KARADJA által említett kép (k₇ levél b oldal és d₇ levél b oldal). A kiadás nyomdai vezetője nem ismerte a román katonák fegyverzeteit s így a szöveggel nem egybehangzóan osztotta el az illusztrációkat. Az első ellenvetésre érvül a kétségtelenül moldvai címert hordozó zászlót hozhatjuk fel.

Mindent egybevetve, KARADJA feltevései elfogadhatóak és magyar szempontból bizonyító értékű adalékok jelentenek a krónika metszeteinek magyarországi eredetére vonatkozólag. MAKKAI LÁSZLÓ.

Pintér Jenő: *A magyar irodalom története*. 1—2. köt. Bp., 1938. Franklin. 4°. 571, 654 l.

Nemcsak az irodalomtörténet munkásai, de a bibliográfia művelői is hálásak lehetnek PINTÉR JENŐnek. Hétkötetes nagyszabású szintézise után két hatalmas könyvben összefoglalta nagy művének eredményeit, természetesen az azóta készült legújabb irodalom kitűnő bibliográfiai feldolgozásával. A mi szempontunkból PINTÉR JENŐ munkájának maradandó értéket biztosít mindenre kiterjedő, részletes és alapos bibliográfiája. Nincs irodalomtörténetünknek és segédtudományainak olyan rejtett zuga, vagy olyan jelentéktelen írója, kinek munkásságára forrásjellegű utalást ne kapnánk PINTÉR JENŐ könyvéből. Elévülhetetlen érdeme, hogy a legújabb eredményeket is mindenkor szervesen feldolgozza és beilleszti azokat a fejlődés menetébe. Ezáltal az irodalomtörténet legújabb kutatásairól, azok eredményeiről kapunk állandóan részletes útbaigazításokat és tudományos tanácsokat. Irodalomtudósnak, vagy könyvkedvelőnek, könyvtárosnak vagy akár laikus olvasónak, egyaránt óriási hasznára vannak ezek a tudományos módszerű kézikönyvek. Munkája nemcsak világos és áttekinthető, de